

Fria vårdvalet är en papperstiger

■ I Läkartidningen 30–31/2003 beskriver Johan Lagerfelt hur landstinget i Östergötland saboterar patientens rätt att åberopa det fria vårdvalet. Metoderna varierar, men de flesta landsting försvarar monopolet på hemorten och försöker förvägra patienter att söka vård på annat håll.

För det första blandar man ihop korten genom att hävda att det fria vårdvalet bara kan åberopas om det föreligger en kösituation på hemorten, men det fria vårdvalet har inget med vårdgaranti att skaffa. Det är visserligen sant att en orimligt lång kö initierar tanken hos många att söka hjälp på annat håll, men det kan finnas andra skäl. Det kan t ex finnas kliniker som utvecklat nya operationsmetoder och/eller har dokumenterat goda resultat.

Den som skriker högst ...

Många patienter utanför vårt eget landsting kontaktar oss för att efterhöra möjligheten att få en gynekologisk operation utförd. Eftersom vi lärt oss att landstinget först önskar slussa dessa patienter till hemortens kvinnoklinik ber vi patienten

kontakta chefsöverläkaren vid den egna kliniken.

Oftast resulterar detta i att man »just fått in ett återbud« och tar sig an kvinnan i fråga. Den som skriker högst får alltså

*Den som skriker
högst får alltså
snabb hjälp,
medan de fogliga
patienterna hamnar
längre bak i kön.*

snabb hjälp, medan de fogliga patienterna hamnar längre bak i kön.

Tanken med det fria vårdvalet var bl a att utjämna regionala skillnader när det gäller tillgång till sjukvård. Resultatet har i stället blivit ytterligare orättvi-

sor. Det är viktigt att värna om landstingets budget, men det är ännu viktigare att upprätthålla en solidarisk sjukvård.

Gyllene chans

Det är synd att landstingen inte förstår att man nu har en gyllene chans att effektivisera vården på hemorten. Om tillräckligt många patienter begär sjukvård utanför sitt eget landsting kommer den mycket påtagliga konkurrensen att medföra en uppstramning av egna vårdprocesser.

Det är alldeles tydligt i Stockholm att konkurrens mellan gynekologiska vårdgivare dels har eliminerat köer, dels gjort vården billigare för beställaren. På kort sikt kommer således en implementering av det fria vårdvalet att belasta sjukvårdens budget. På längre sikt tar man emellertid igen detta genom att huvudmannen erbjuder en lägre ersättning för den utförda produktionen.

Folke Flam

*docent, medicinsk chef,
Gynekologkliniken,*

S:t Görans sjukhus, Stockholm

När, var och hur är det rätt att publicera?

■ I sitt senaste inlägg i snusdebatten (Läkartidningen 28–29/2003) har Gunilla Bolinder och Göran Boëthius en principiellt viktig passus: Forskaren bör »... veta när, var och hur nya fakta bäst förs fram«. Denna passus fångar kärnpunkten i deras kritik mot min kunskapsöversikt om snus och kardiovaskulär sjukdom, som publicerades i Läkartidningen 25/2003.

När? Var? Hur?

Det är svårt att tolka Bolinders och Boëthius' kritik på annat sätt än att året 2003 är illa valt, att Läkartidningen är fel forum och att en strikt faktaredovisning utan värderingar och utan moraliserande är fel format för en sådan artikel.

Visst, man skulle kunna välja strategin att inte sprida de fynd som motsäger hypotesen om snusets skadeverkningar – eller åtminstone anse att tiden inte är mogen att publicera.

Opublicerad avhandling

I sin avhandling hade Gunilla Bolinder ett välskrivet manuskript till en artikel som beskrev en omsorgsfullt genomförd undersökning av en rad biokemiska faktorer hos rökare, snusare och icke-tobaksbrukare. Snusarna visade

sig sakna rökarnas biokemiska stigmän.

Det har nu gått sex år sedan disputationen. Detta arbete är inte publicerat i någon vetenskaplig tidskrift, åtminstone inte någon indexerad i PubMed.

Är detta exempel en sorts svar på Bolinders och Boëthius' frågor om när, var och hur vetenskapliga fakta ska föras fram?

Kjell Asplund

professor i medicin,

Norrlands Universitetssjukhus, Umeå

Kjell.Asplund@medicin.umu.se

Särtryck

Läkartidningen

Kvinnorna och männen

Beställer hämed.....ex
av boken

.....
.....
namn

.....
.....
adress

.....
.....
postnummer

.....
.....
postadress

Insändes till Läkartidningen